

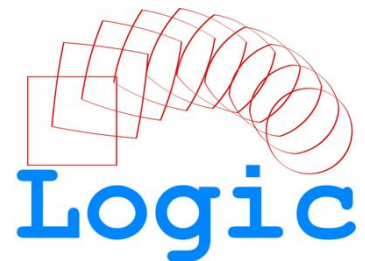
A logikus gondolkodás

Jó gyakorlatok gyűjteménye

LEONARDO DA VINCI PARTNERSÉG 2011-1-FR1-LEO04-24203

Lifelong
Learning
Programme

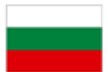

A projekt az Európai Bizottság támogatásával valósult meg. Ezen kiadvány kizárólag a szerző nézeteit tükrözi, az Európai Bizottság felelőssége a benne foglaltakra nem terjed ki.

Franciaország | Radar B |
<http://sites.google.com/site/radarbre/>

Bulgária | RUNI Center |
<http://www.runicenter.com>

Spanyolország | Instituto de Enseñanza Secundaria Vicente Espinel
<http://www.iesvicenteespinel.com>

Magyarország | Bihari Szabadművelődési és Népfőiskolai
Egyesület |
<http://www.biharinepfoiskola.hu>

Lengyelország | Danmar Computers LTD |
<http://www.danmar-computers.com.pl>

Portugália | Instituto Piaget |
<http://www.ipiaget.org>

Törökország | Middle Black Sea Development Agency (OKA) |
<http://www.oka.org.tr>

Tartalomjegyzék

1. Definíciók	4
1.1. Logikus gondolkodás.....	4
1.2. Logika és szakirányú képzés.....	5
1.3. Glosszárrium.....	6
2. Jó gyakorlatok.....	8
Gondolatérvkép, ötletfa	11
Gondolkodás, problémamegoldás	12
Ez vagyok én.....	13
A Paradicsomra vetülő árnyék.....	15
Hat kérdés.....	16
A világ öt percben.....	17
Az ARL pedagógiai elvei a gyakorlatban.....	19
Az ARL/ARLOS bevezető tréningje fiatalok számára.....	20
Logikai képességek fejlesztése Réunion szigetén.....	21
Megtanulni tanulni sohasem késő.....	23
Kreativitás a kommunikációban.....	25
Kreativitás és vezetői képességek.....	26
Tanulási objektumok és problémaalapú tanulás.....	28
Tanulóközpontú “csinálva tanulás”	29
Élettörténeti módszer.....	30
Kultúrházak Amasyában.....	32
Török népi kórus.....	33

1. Definíciók

A LOGIC projekt célja, hogy olyan felnőttképzési módszereket osszon meg, amelyek a logikára építenek. A logikus gondolkodás projektben használt definíciója és az első év során gyűjtött jó példák sora a megvalósítótól származik. Ez a kézikönyv a partnerségben közösen elért eredményeket tartalmazza.

1.1. Logikus gondolkodás

Logikai képességeinket használva következtetéseket tudunk levonni már meglévő, nem teljeskörű ismereteinkre támaszkodva. Gondolkodásunk lehet objektív, de szubjektív is. Általános elvárás viszont, hogy a logikai következtetések folyamata objektív és mérhető legyen.

Gyakorlatiasabban fogalmazva: következtetéshez úgy jutunk, hogy ok-okozati összefüggéseket tárunk fel, miközben a valószínűséggel kalkulálunk. A folyamat az intelligencia egy olyan megnyilvánulási formájának tekinthető, amelyre az intuíció és a korábban megszerzett tudás közel azonos mértékben hat. Gondoljunk például egy puzzle kirakására, ahol a játékos számára a puzzle darabjai jelentik a korábban megszerzett ismereteket. Ezekre támaszkodva rakosgatja össze a darabokat, miközben egyre általánosabb konklúzióhoz jut. Mindez végül elvezeti az új információhoz, a puzzle darabjaiból kirakott teljes képhez.

Megközelítésünkben a logika igazsága – személytől és körülményektől függetlenül - megkérdőjelezhetetlen. A logikai úton szerzett tudáshoz tehát ok-okozati összefüggések feltárásával jutunk el úgy, hogy közben korábbi ismereteinkre és tapasztalatainkra támaszkodunk. Előfordul, hogy a folyamatban a tapasztalat fontosabb, mint az ismeret, hiszen az előbbi gyakran előfeltétele az utóbbinak.

A logikus gondolkodásnak fontos szerepe van az ismeretek terjesztésében, a tudásátadásban, vagyis abban a folyamatban, amelyben a tudás generációról generációra öröklődik. Alapvető eszköze a számolásnak, amely nélkül nem fejlődhetett volna sem a kereskedelem, sem pedig a pénzügyi világ. Az összeadás alapelveivel mindenkinek tisztában kellett lennie ahhoz, hogy a pénz fogalma az egész világon elfogadottá válhasson.

A tudásátadás, az ismeretek átörökítésének gondolata természetesen kiterjeszthető az élet más területeire is. Így például a társas viselkedés, a nyelvhasználat, vagy a kultúra egészére. Ennek köszönhetően vagyunk képesek például arra, hogy rájövünk mit jelent, ha valaki a távolból integet nekünk.

Mindenfajta szervezés logikára épül, a hétköznapi tevékenységek megszervezésétől kezdve egészen a komplex rendszerekig, vagyis kijelenthetjük, hogy a logika az élet jobbá tételének egyik eszköze. Szűrőként működik, felfog és elment értékes tapasztalatokat, ismereteket, amelyekből azután egy új, magasabb szintű tudásséma épülhet. Ha a perc, óra, nap és hónap fogalmára, vagyis az idő, egységekben történő mérésére gondolunk, logikus úton meghozható szabályok felállításához jutunk. A logika és a problémamegoldó készség tehát szorosan kapcsolódnak egymáshoz.

A logikus gondolkodás a döntések meghozatalában is pótolhatatlan eszköz, ezért például az üzleti világban különösen nagy jelentőséggel bír. Nem mindig egyértelmű annak megítélése, hogy mi az igazán fontos, mi az, ami valóban elvezet a probléma megoldásához. Például a megtakarítások kérdésének megítélése is változhat attól függően, hogy egyénre nézve, vagy a gazdaság egésze szempontjából vizsgáljuk. A logika működési elvének megfelelően a várható eredmények számbavétele hipotézisek felállításával jár. A döntés a hipotézisek elemzésével születik meg, a kontextustól azonban sohasem függetlenül.

A logika és a kreativitás viszonyát vizsgálva érdemes megjegyezni, hogy bármilyen alkotás létrejöttéhez az elvégzendő feladatok fontossági szempontok szerinti kijelölésére van szükség. Innovációnál fontos a struktúra és a modell létrehozása annak érdekében, hogy az ötlet az innováció során valóban hasznosuljon. Modellezni azért kell, hogy a váratlan kizárásával tegyük "logikussá" a megközelítést, vagyis az ismeretlenre kell hipotézist felállítanunk. A kreativitás tulajdonképpen az élet dinamizmusából adódik.

1.2. Logika és szakirányú képzés

Ha a logikáról, a formális gondolkodásról kifejtett elvek valóban működnek a fentebb említett területeken, akkor alkalmazhatók kell legyenek a képzésben és persze a tanulásban is. Megszerzett ismeretek és tapasztalatok alapján bárki tud ok-okozati összefüggéseket fölállítani és azokat akár a szakképzésben hasznosítani is.

A logika használata aktivizálja a tanulót, vagyis a tanulási folyamat aktív részesévé teszi. Nem csupán hallgatója és memorizálója lesz tehát a mások által megtalált összefüggéseknek, hanem saját maga bogyozza ki az "üzenetet". (A *megtanulni tanulni* az EU által elismert kulcskompetenciák egyike.) A matematika kivétel, de az oktatás, képzés szinte minden területére jellemző a logika nem eléggé tudatos használata. Valahogy így van ez a kulcskompetenciákkal is, amelyekkel külön általában nem foglalkoznak. Fejlesztésük változatos tantárgyi területekhez kapcsolódóan folyik.

A logikai gondolkodás a tanítási folyamat szerves része. Ebben folyamatban az ismeret átadásra kerül, és a képzés résztvevője azt befogadja, feldolgozza, majd alkalmazza. Nagyon egyszerű példa erre a klasszikusnak számító tiltás: "ne nyúlj hozzá!" Egy gyereknek nem feltétlenül kell megérintenie a forró tárgyat ahhoz, hogy elkerülje a veszélyt és később hasonló helyzetekben is alkalmazza majd ugyanezt a tudást.

A tanulási, képzési folyamat logikájában is igen fontos az ilyenfajta "tapasztalat" új helyzetekre történő adaptálása. A hatékonyság szempontjából megállapíthatjuk, hogy komoly idővesztést jelentene, ha minden új helyzetben újbóli kísérletezésre, kipróbálásra volna szükség.

Ahogy azt fentebb említettük a logika szerepe alapvető ismeretek átadásakor, és ebből adódóan releváns a szakirányú képzés területén is. A gondolatok átadása a leghatékonyabb módon akkor történhet meg, ha a képzés résztvevőinek jut elég idejük elgondolkodni és nemcsak annak tartalmán, amiről épp tanulnak, de annak összefüggésein, sőt távolabbi következményein is. Amikor a reflexióknak semmi sem szab határt, az élethosszig tartó tanulás jelentése kiteljesedik, mégpedig egy jobb élet, jobb munka, illetve jobb társadalmi pozíció távlatában.

A szakképzés hatékonyságát jelentős mértékben fokozná, ha tudatosabban építene Piaget tanulásméleteire. Ez javuló kimeneti eredményeket hozó, intenzívebb képzést jelentene. Itt kell megemlítenünk azt is, hogy a tanulási célok kijelölésénél jobban kellene figyelni a tanuló egyéni felkészültségi és haladási szintjére.

Ezek az elvek érvényesek a munkaerőközvetítésben is: egyfelől az állásra jelentkező képességei, alkalmassága, másfelől a megfelelő technikák, módszerek kiválasztása azok felismeréséhez, kibontásához, például egy állásinterjú során.

1.3. Glosszárium

(A kézikönyvben használt és alább sorolt fogalmak meghatározásához a legkülönbözőbb forrásokat használtuk.)

Aktív részvétel	Az érintettek aktív részvétele nélkül a logika nem használható, logikai út követése nem lehetséges.
Információ analízis	A lényegyet kell megragadnunk ahhoz, hogy az információban rejlő tudásanyagot elsajátíthassuk.
Analitikus gondolkodás	A folyamatban a rendelkezésre álló valamennyi információ figyelembevételével jutunk konklúzióhoz.
Asszimiláció	Az a folyamat, melynek során a már létező struktúrákba beépítjük tapasztalatainkat. Ehhez empirikus és reflexív absztrakció szükséges. Asszimiláció nem megy végbe külső nyomás hatására.
Feltételezés	Bizonyítottság nélküli elfogadás
Ok és okozat	A "kauzalitás" filozófiai koncepciójára utal, melyben az ok kiváltja az okozatot.
Következtetés - konklúzió	Nem egyértelműen kimondott információból kiindulva jutunk következtetéshez. Az információt egy korábbi állítás foglalta magába, illetve egy korábbi állítás utalt rá.
Kreativitás	A kreativitás azt a folyamatot jelöli, amelynek során valami értéket jelentő új alkotás születik (termék, megoldás, képzőművészeti alkotás, regény, vicc stb.) Az hogy mi számít valóban újnak, az az alkotó egyéniségétől, az adott társadalmi közegtől, illetve szakterülettől is függ. Ugyanígy az "érték" fogalmának is többféle definíciója létezik.

Hatékonyság	Kielégítő eredmények létrejötte gazdaságos energia ráfordítással, minimális veszteség mellett.
Keresztezés	Ha egy tárgyat egy meghatározott csoporthoz tartozóként, vagy abból kizáróként fogunk fel, úgy az adott szituációból levonható hipotetikus következtetések egész sorához jutunk.
Tudás	A tudás gyakorlat vagy tanulás útján szerzett tényszerű és nem tényszerű ismeretek és képességek összessége. Az adott tárgy, terület teoretikus vagy gyakorlati megértésére utal. Lehet <i>implicit</i> vagyis ki nem fejezhető (gyakorlati tudás vagy gyakorlat esetében) és <i>explicit</i> vagyis kifejezhető (a tárgy teoretikus megértése esetében). Formális, illetve szisztematikus is lehet. A tudás megszerzése komplex kognitív folyamat, amelybe beletartozik az érzékelés, a tanulás, a kommunikáció, az asszociáció és a gondolkodás.
Kapcsolat	Két fogalom, ember, ország, szervezet, tárgy és helyzet között feltárható viszony, kapcsolat. Különös tekintettel azokra az esetekre, ahol az egyik hatással van a másikra.
Logikai gyakorlatok	Olyan játékok, tesztek, eszközök, algoritmusok, amelyek a tanuló logikai képességeit fejlesztik.
Mentális modell	Piaget-nál a mentális modell a külső valóság belső leképezése, amely korábbi tapasztalatokra és ismeretekre épül és absztrakció, valamint leegyszerűsítés útján jön létre. Amikor egy új tapasztalat visszaigazolja, megerősíti saját mentális modellünket, akkor beépítjük azt meglévő ismereteink körébe.
Objektívitas/szubjektívitas	Objektívitas: teljes mértékben elfogulatlan állítás. Nem befolyásolja az elbeszélő ízlése, vagy korábbi tapasztalata. Tények feltárásával, illetve matematikai számításokkal igazolható. Subjektívitas: az elbeszélő személyisége által kiszínezett állítás. Gyakran valós alapokra helyezkedik, de a valóságot az elbeszélő perspektívájából ismerteti. Konkrét tényekkel és számokkal nem alátámasztható.
Valószínűség	Viszonyulásunk leírására szolgál egy olyan állításhoz, amelynek igazában nem lehetünk biztosak. Az egyszerű érdeklődésből feltett kérdés így fogalmazódik meg: "Meg fog történni az a bizonyos esemény?" A viszonyulást

	pedig így fejezzük ki: "Mennyire lehetünk biztosak abban, hogy valóban megtörténik?" Minél nagyobb eséllyel történhet meg valami, annál biztosabban hisszük is, hogy valóban megtörténik. Ily módon a valószínűség egy esemény előfordulási lehetőségének mértéke.
Szimbolikus gondolkodás	Nem feltétlenül épül valós tapasztalatra. A szavak is a szimbolikus gondolkodáshoz tartoznak, ennek bizonyítéka, hogy egyazon tárgyat különböző szavakkal és különböző nyelveken lehet kifejezni.
Igaz	A szó többféle jelentéssel bír. Jelenthet megfelelést tényekhez. Jelenthet valósághoz történő megfelelést, ahogyan az eredetihez, a megszokotthoz (<i>standard</i>) vagy az ideálishoz való hűséget, hű megfelelést is. A köznyelvben cselekedetre, illetve karakterre vonatkoztatva állandóságot, hűséget jelöl. Ellentéte a hazug, amelynek - a fentebb kifejtetteknek megfelelően - logikai, ténybeli és erkölcsi jelentése van.

2. Jó gyakorlatok

Az alábbiakban olyan módszereket adunk közre, amelyeket a projekt megvalósításában együttműködő partnerek gyűjtöttek, és amelyekkel azt kívánjuk illusztrálni, hogy Jean Piaget tanulásméлетének egyes elemei hogyan hasznosulnak formálisan vagy informálisan. A jó gyakorlatokon keresztül rápillanthatunk az *Élethosszig tartó tanulás* programjába bekapcsolódott országok felnőttképzésének aktuális állapotára is.

A gondolatok, ötletek feltérképezéséről szóló jó gyakorlat releváns a felnőttképzés számára, hiszen a gondolattérkép, ötletfa használata a business világában, illetve a hétköznapokban is igen hasznos.

A kreatív és formális gondolkodás több jó gyakorlatban is megjelenik, mint önállóan fejlesztendő terület, de más képességek fejlesztéséhez kapcsoltn is feltűnik többször. Ez is azt mutatja, hogy nincs egyedül üdvözítő képzési módszer, hanem különböző módszerek kombinációjából alakulhat ki egy valóban használható módszertan, amely érzékenyen alkalmazkodik az aktuális körülményekhez. A kreativitás a képzésben azt jelenti, hogy a tanuló adottságaira, a szakmai téren kibontható lehetőségeire koncentráltan alulról építkezve jelölünk ki irányokat. A kreatív gondolkodás alapvető fontosságú az innovációban, ez utóbbi pedig a versenyképesség növelésében.

Az összegyűjtött jó gyakorlatok a közösségi lét alapvető eszközeként írják le a logikus gondolkodást, mégpedig elsősorban a kommunikációval összefüggésben. Olyan eszköz, amely hatással van a testi, az érzelmi, a kulturális és az értelmi fejlődésre is. Használható az érzelmi intelligencia fejlesztésénél, képességek feltárásánál, önismereti tréningeken, önbizalom építésnél.

Legújabb kori történelmünk jól mutatja, milyen nehéz a demokráciát megteremteni és fenntartani. A logikus megközelítésnek, mint eszköznek helye van az interperszonális, az állampolgári és vállalkozói kompetenciák fejlesztésénél, ahol a cél a demokratikus értékek elfogadása, tiszteletben tartása és azok gyakorlása, az önállóság és kezdeményezőkézség helyes egyensúlyának megteremtése. Mindezek megvalósulásához szükség van az egyén együttműködő készségének megfelelő fejlettségi szintjére. Csoportmunkában, másokkal együttműködve a tanuló önállóan is folyamatosan megoldásokat keres és talál, miközben a hibákból okulva fejlődik.

A tanuló logikai úton hozza létre saját - a tananyagra, illetve a tanulási célokra vonatkozó - mentális sémáit, struktúráit. Így lesz képes arra, hogy a társadalmi tapasztalatot a személyessel ütköztesse, illetve összekösse, és saját tudását felépítse.

A különböző országokból származó jó példák értékelésénél azzal szembesültünk, hogy a megismert jó gyakorlatok jelentős sikereket könyvelhettek el a kimeneti eredményeket illetően.

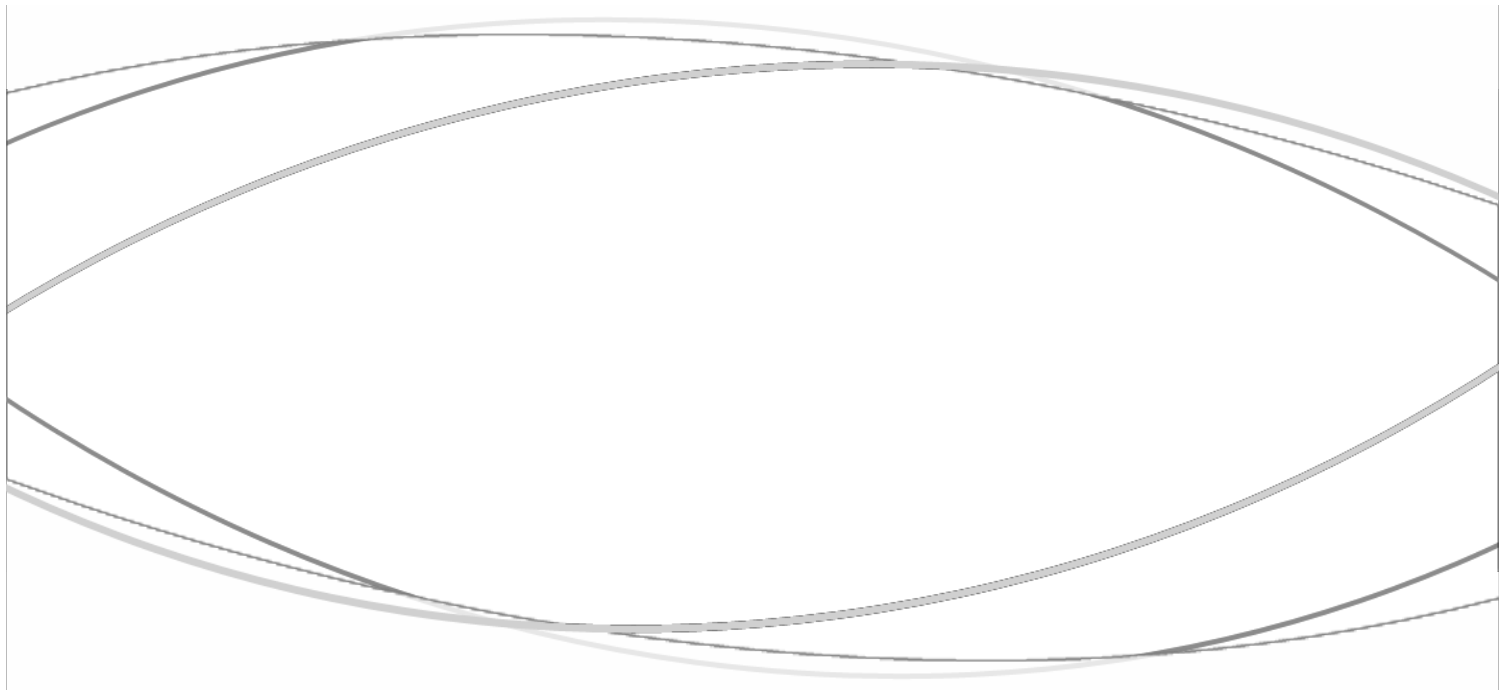
Az időigényesség jelenthet korlátot, mivel gyakran nem kifejezetten ismeretek átadása a cél, hanem inkább csak azok felfedezése, mégpedig olyanok körében, akik számára ez gyakran idegen. Természetesen sok múlik a résztvevők motivációján és azon, hogy mennyire mélyülnek el a felfedezésben.

Konstruktivista megközelítésben a tanulás nem csupán kulturális, hanem közösségi tevékenység is, amelynek során a tanuló a korábban megszerzett tudás és az új tanulási tapasztalatok kölcsönhatásából építkezve szerez új ismereteket.

Az összegyűjtött példák változatos módon építenek a logika és kreatív gondolkodás fejlesztésére. Egyidejűleg több - az Európai Unió által elismert - kulcskompetencia fejlesztését is célozzák, amelyek közül az anyanyelvi kommunikáció készsége természetesen mindegyikben szerepel.

Reméljük, szívesen olvassák a jó példák leírásait és azt is, hogy a napi gyakorlatban majd hasznosítani is tudják azokat.

Bulgária

Gondolattérkép, ötletfa

Tréning és alkalmazás

Hogyan készítsünk ötletfát, gondolattérképet és ezt hogyan használjuk a business világában, az oktatásban, vagy akár a magánéletben?

Azzal, ha egy tervezési vagy szervezési folyamatban az ötleteket, gondolatokat grafikusán, és nem lineárisan jelenítjük meg, a brainstorming-megközelítést erősítjük. Bár a fa alakzat leginkább hierarchiát sugall, az ágak sugárirányú megjelenítése mégis old a prioritásokon, amelyek tipikusan a hierarchiához kapcsolódnak.

Ez az elrendezés ösztönzően hat újabb és újabb gondolatok, ötletek születéséhez.

A tréninget elvégzők a munkában és az élet legkülönbözőbb területein lesznek képesek a módszer alkalmazására: hatékonyabbá válik a munkavégzés, a gondolkodás, a megértés, a tanulás, az időbeosztás, a feladatok megtervezése, egy előadás megszerkesztése és megtartása. Könnyebb lesz egy nagyobb mennyiségű adathalmaz feldolgozása, rendszerezése. A módszer segíti a kreativitást stimuláló új ötletek megszületését.

Bulgáriában ezeket a tréningeket a *ThinkBuzan* jól képzett oktatói tartják, akik igen komoly szakértelemmel rendelkeznek a kreativitás és a generatív gondolkodás fejlesztése terén, és akik az iMindMap teljes innovációs eszköztárát használják. A képzés online is elérhető.

Az iMindMap alkalmazás segítségével akár a neten is megoszthatjuk felvázolt gondolatainkat.

A gondolatok ily módon történő feltérképezése világszerte ismert és elismert módszer, amely Edward Tolman pszichológus nevéhez köthető.

Az angol "Mind Maps" elnevezés a Buzan Organisation, Ltd. által levédett márka. Az első gondolattérképet az 1960-as évek végén készítette Tony Buzan. A módszert napjainkban több mint 250 millió ember használja. Bulgáriában a tréningeket a *Mind Mapping* nevű cég szervezi.

Gondolkodás, problémamegoldás

A logikai készségek, a formális és kreatív gondolkodás fejlesztése

A logikai készségek, a formális és a kreatív gondolkodás célzott fejlesztése sajnos nem igazán terjedt el a bolgár közoktatásban, bizonyos elemei viszont fellelhetők például a tanulási technikák elsajátításával összefüggésben. Nem könnyű olyan tréninget találni, amely kifejezetten a logikai készségek fejlesztésére vállalkozik. Gyakorlatilag kizárólag magániskolák nyújtanak ilyen típusú képzéseket. A New Bulgarian University (NBU) kínálatából kiemelendő a "Gondolkodás, problémamegoldás" elnevezésű kurzust, amelyen a hallgatók többféle megközelítésben elemzik a gondolkodás folyamatát. A kurzus során a résztvevők az emberi gondolkodás fejlődését is vizsgálják, történeti áttekintés mellett paradigmák és tények megvitatásával. Természetesen ismereteik is bővülnek, de kritikai elemző készségük fejlődése különösen látványos.

A kurzus szabadon felvehető tárgyként igen népszerű a legkülönbözőbb szakokon tanuló egyetemisták körében.

Az egyetemen belül működik egy olyan kutatócsoport is, amely a kritikus gondolkodás fejlesztését és hatékony tanulási technikák elterjesztését tűzte ki célul. Az egyetem szoros együttműködést épített ki más oktatási intézményekkel, létrehozva az NBU-val társuló oktatási intézmények hálózatát. Kurzusaikon a legmodernebb képzési technikákat alkalmazzák és alaposan kielemezik a gondolkodás, a problémamegoldás folyamatának fázisait, a gondolkodás dinamikáját. Szemináriumok, tréningek szervezése mellett új képzési módszerek fejlesztésével és tesztelésével, de kutatások irányításával is foglalkoznak.

Ez vagyok én

A kreatív gondolkodás és a logikai készségek fejlesztése, a másokkal szembeni tolerancia, a valós élethelyzetekhez alkalmazkodó, a negatív hatásoknak ellenálló magabiztosság és rugalmasság elsajátítása

A program fiatal felnőttek, de idősebbek körében egyaránt alkalmazható. Fontos részei: személyiség- és önismeret, készségek és képességek feltárása, kreatív gondolkodás, logikai és kommunikációs készségek fejlesztése. A résztvevőknél valóban látványos a kommunikációs készség fejlődése és a munkavégzés hatékonyságának növekedése. Hangsúlyos az alábbi kulcskompetenciák fejlesztése: anyanyelvi kommunikáció, interperszonális, állampolgári és vállalkozói kompetenciák. Cél az erősségek és gyengeségek feltárása, valamint a meglévő tudás és képességek hatékonyabb kiaknázása. A jó gyakorlat különböző modulok rugalmas alkalmazására épül és gyakorlatilag bármilyen csoport igényeihez adaptálható. A modulok közül néhány: analitikus és kreatív gondolkodás fejlesztése, a pályaaorientációs tanácsadás, a kommunikációs és vezetői kompetenciák, illetve az érzelmi intelligencia egyénre szabott fejlesztése.

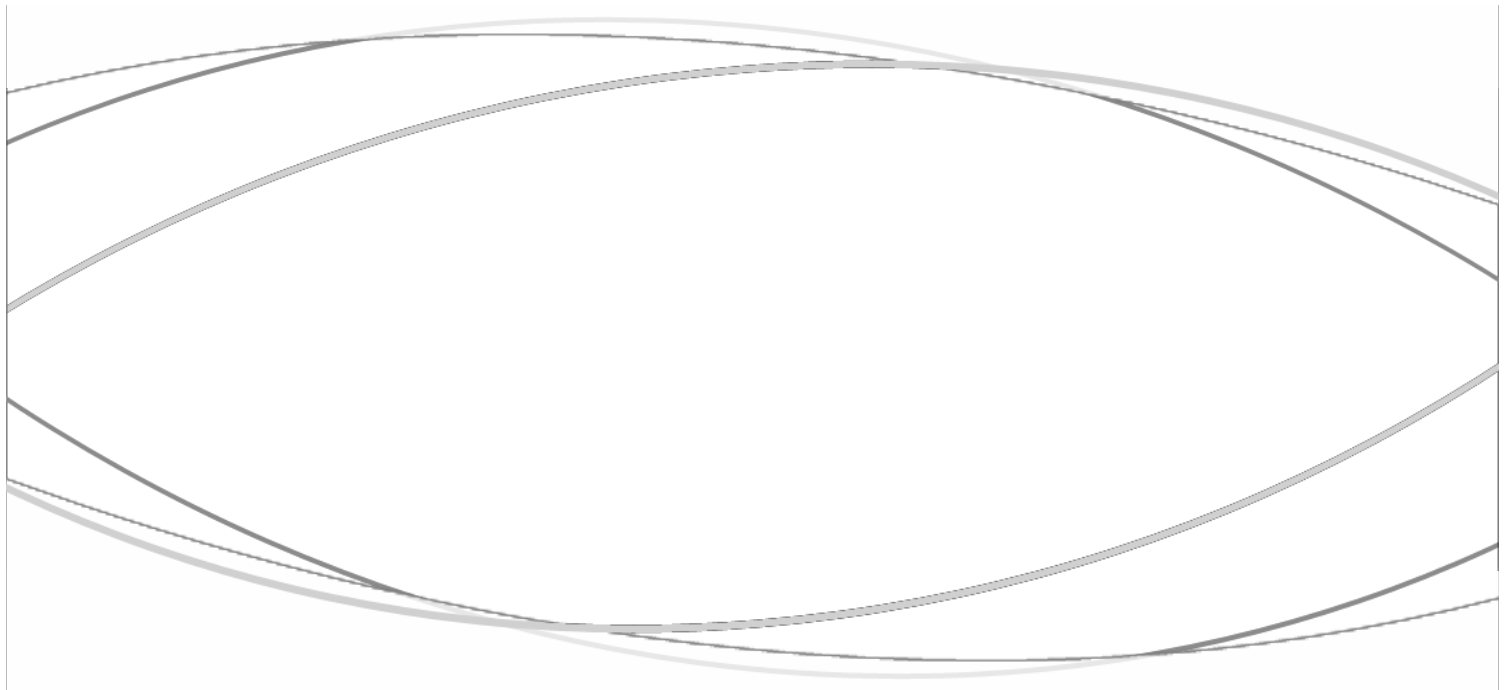
Az oktatócsomag kifejlesztésében olyan képzők vettek részt, akik maguk is aktívan oktatnak kreatív gondolkodást, vezetési technikákat, kommunikációt és pszichológiát.

A tanulóközpontú *Ez vagyok én* program a játék módszertant, a problémamegoldást, a csapatszintű döntéshozatali folyamatot használja a személyiség, illetve a kreatív és kommunikációs készségek fejlesztésében. A modulok hossza rugalmasan változtatható, ahogyan az ajánlott tevékenységek köre is a képzésben részt vevők speciális igényeire szabható.

A képzésben eddig sikeresen részt vevő felnőttek száma meghaladja a 250-et. A képzési modulokat nem csak az általános felnőttképzésben, hanem cégek által megrendelt továbbképzések alkalmával is teszteltük. Cégek, egyetemek és középiskolák pozitív visszajelzései egyöntetűen a modulok hatékonyságát igazolják. A program könnyen megvalósítható, több területre adaptálható és külföldön is használható. Mindez a fenntarthatóság irányába mutat.

Spanyolország

A Paradicsomra vetülő árnyék - dokumentumfilm

Hiteles történelmi forrásokat tártak fel és a múlt század eseményeinek máig ható társadalmi következményeit vizsgálták azok a spanyol középiskolások, akik érdekes összefüggéseket találtak a történelmi események és Picasso híres Guernicájának keletkezés történetében.

A spanyolországi Málaga városának Vicente Espinel-ről elnevezett középiskolájában 13-14 éves diákok egy csoportja valami egészen rendkívüli vállalkozott a 2007/2008-as tanévben: heti egyórás szakkör keretében behatóan kezdte tanulmányozni a spanyol polgárháborút (1936-39). Ásatási helyszíneket, őregothonokat és levéltárakat kerestek fel, filmeket és dokumentum filmeket néztek végig, valamint könyvtárakban kutattak, és interjúkat készítettek. Minderről egy profi forgatócsoport dokumentumfilmet készített, amely *A Paradicsomra vetülő árnyék* címmel a Málaga Filmfesztivál (2009. április) nyitófilmje lett.

A film bemutatja, hogy milyen változatos források feltárásával bővült a diákok tudása, azt ahogyan az egymáshoz látszólag alig kapcsolódó elemekből végül egy kerek egész állt össze. A gondolkodás, a logika a történelmi ismeretek elsajátításánál általában nem támaszkodhat személyes megtapasztalásra, viszont a kollektív tudás, a történelmi emlékezet elemeire annál inkább. A sok-sok mozaikból mindenki saját maga rakhatja össze azután a tudást.

A diákok leginkább a történészek által is használt forrásokat használták. Mindig olyan módszert használtak, amely legjobban segítette őket a

munka elvégzésében, és amelyben minden lépés az azt közvetlenül megelőző lépés dedukciójából adódott.

Olyan jó példával van tehát dolgunk, amely a "megtanulni tanulni" kompetenciáját hatékonyan fejleszti. Spanyolország legújabbkori történelmének eseményei és azok a problémák, amelyek a Franco diktatúráját követő átmeneti időszakhoz köthetők, mind-mind hozzájárultak ahhoz, hogy a polgárháború megítélése ma is vitát kavargasson és a történetek feldolgozása máig nem zárult le megnyugtatóan. A polgárháború kérdése folyamatosan jelen van, mint egy sosem gyógyuló és folyton fájó, nyílt seb.

Ahogyan azt a dokumentumfilm is kiemeli a kutatási, tanulási folyamatban fejlődött a diákok interperszonális és állampolgári kompetenciája, ahogyan kezdeményező-készségük is. A közös munka során - saját hibáikból is tanulva - mindig a legjobb megoldásokat keresték és ebben a folyamatban módjuk volt a demokratikus értékek megismerésére, azok gyakorlása. Szemtanúi lehetünk, hogyan jött létre az önálló és kezdeményező, de együttműködésre is képes egyén és a közösség harmóniája. Ugyanakkor a film a spanyol lakosság fájdalmas megosztottsága és a hatékonyan együttműködni tudó diákcsoport közötti erős kontrasztra is rávilágít.

További részletek:

Rafael Maldonado rafacarlos@telefonica.net

Alberto Jiménez, rendező edgarende@gmail.com

Kathrin Zher, kutató kathrin.zher@gmx.de

HAT KÉRDÉS

A Hat kérdés arra a feltevése épít, hogy tulajdonképpen bármelyik tetszőlegesen kiválasztott két fogalom között találunk logikai úton levezethető összefüggést. A "Hat kérdés" egyszerű és érdekes logikai feladat.

A *hat lépés távolság* elmélete Karinthy Frigyes Láncszemek című novellájában bukkant föl először, mégpedig 1930-ban, és népszerűsége azóta is töretlen. Az elmélet szerint a Földön bárki kapcsolatba hozható bárkivel egy olyan ismeretségi láncolatban keresztül, amelyen a két végpont között maximálisan öt elem van. Vagyis: igen, ilyen kicsi a világ!

Hasonló elv viszont jól működhet fogalmak esetében is. A "Hat kérdés" logikai feladatban

helyezzük az egyik fogalmat a lánc elejére, a másikat pedig a végére. Annak ellenére, hogy nincs közöttük direkt összefüggés, az öt megadott fogalmat egy működő logika mentén felfűzve eljuthatunk az egyik fogalomtól a másikig.

Ugyanez meg is fordítható azzal, ha azt kérjük a résztvevőktől, hogy tárják föl a fogalompárok közötti összefüggés(ek)e)t, és így igazolják az egymást követő fogalmak láncolatban elfoglalt helyét.

A dedukciót és az indukciót, ezt a két egymással ellentétes irányú logikai következtési eljárást lépten-nyomon használja minden tanuló. Ez a feladat épp ezen eljárások alkalmazását gyakoroltatja, miközben fejleszti az alábbi kulcskompetenciákat: 1. a megtanulni tanulni kompetenciáját (tanulásmódszertan), hiszen a tanuló a saját maga által feltett kérdéseket válaszolja meg; 2. a kezdeményezői és vállalkozói kompetenciát, amit a dilemmák feloldásában használ; 3. az interperszonális és állampolgári kompetenciákat, amelyeket a kezdeményezőkésség és saját autonómiájának megtapasztalásával tudatosít a megoldások keresése során.

További részletek:

Rafael Maldonado rafacarlos@telefonica.net
I.E.S. "Vicente Espinel" Málaga (Spanyolország)

Mercedes Ramos mrmddipper@gmail.com
CEP Málaga (Spanyolország)

A világ öt percben

A grafikus szervezővel a megfigyelőképesség és a kategorizáció fejlettségét lehet mérni. Az eredmények birtokában a speciális fejlesztési igényeknek megfelelően tudjuk módosítani a képzési tervet.

Az alapkészségek megerősítése igen fontos a felnőttképzésben, mert előkészíti a tanulási folyamatot, vagyis fejleszti új fogalmak, kategóriák elsajátításának képességét, fokozva ezzel is a tanulás hatékonyságát.

A tanulók korábban már kaptak olyan speciális feladatokat, amelyeket szintén grafikus szervező használatával oldottak meg előbb önállóan, majd csoportokban is.

A szükséges információt tetszés szerinti formában adhatjuk meg, például egy YouTube-ra feltöltött videóval, de használhatunk fotókat, újságcikket, vagy akár hanganyagot is.

Az eszköz segítségével kérdések egész sorát tudunk feltenni. Az oktatónak lehetősége nyílik arra, hogy olyan kérdésekre is tudjon fókuszálni, amelyek a későbbi munkát készítik elő.

Feltehetjük például az alábbi kérdéseket:

1. Milyen városokat, településeket ismersz föl? (Ezek mely országhoz kapcsolhatók?)
2. Párosítsd a megadott tevékenységeket országokkal!

3. Melyik országban található egy bizonyos hely?

4. Hány országot, képet stb. mutattunk idáig?

5. Hol található...?

6. Legutoljára melyik országot mutattuk?

Grafikus szervező segít abban, hogy a tanuló fejében saját mentális sémák szülessenek a tananyagra és a tanulás céljára vonatkozóan. A tudás gyarapításában a tapasztalatok gyűjtése során ez a fajta elmélyülési fázis nagyon fontos. A tanulás ugyanis magába foglalja az új ismeretek reprezentálását, a meglévők módosítását, és kapcsolatok létrehozását a kettő között a körülöttünk lévő tárgyak illetve történések megfigyelésén keresztül. A feladat elvégzése közben olyan fogalmi kategóriákkal ismerkednek meg a tanulók, amelyekkel a későbbiekben is dolgoznak még. Dinamikájából adódóan a konstruktív tanulás eszközevé válik, fejleszti a tanulási képességet, a *megtanulni tanulni* kompetenciáját. A tanulók a tanulási folyamat aktív részeseivé válnak, amely folyamatban egyformán fontos az együttműködőkészség, az önállóság és a kezdeményezőkézség fejlesztése.

További részletek:

Juan Manuel Rodríguez. orienta.gaona@gmail.com

IES Vicente Espinel. Málaga

Mercedes Ramos mrmdipper@gmail.com

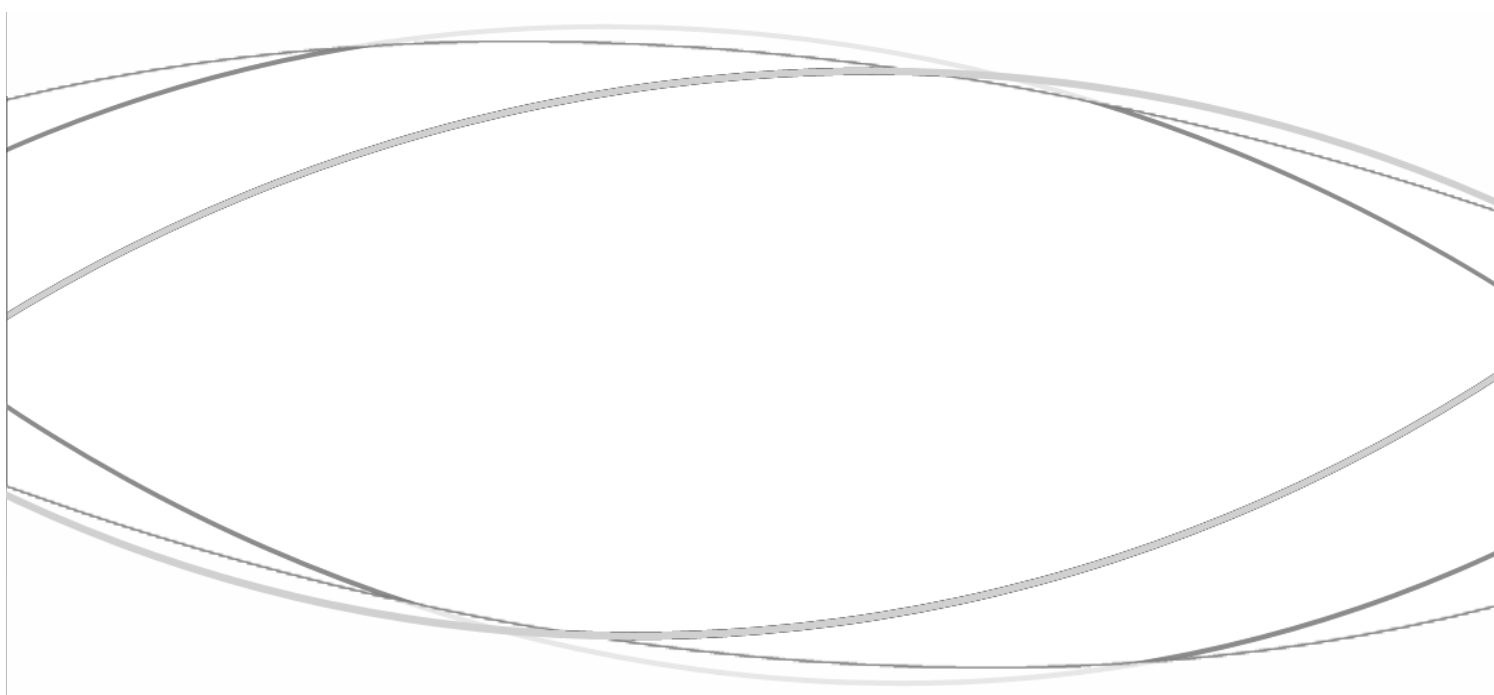
CEP Málaga

www.educationoasis.com

www.teacherfiles.com

www.worksheetworks.com

Franciaország

Az ARL pedagógiai elvei a gyakorlatban

2004 és 2007 között a GRETA Vendée részt vett egy olyan projektben, amelynek célja a meglévő készségek, képességek felmérése és elismerése volt. A projekt résztvevői védett munkahelyeken dolgozó alkalmazottak voltak. Az alkalmazottak egy tréningen vettek részt, amelyben felkészítették őket arra, hogy egy képzőkből álló vizsgabizottság előtt szóban mutassák be munkahelyüket és munkájukat, vagy annak valamelyik munkafázisát. A képzés a franciaországi Clissonban működő ARL által kidolgozott pedagógiai elvekre épült. (ARL: Atelier de Raisonnement Logique/a logikus gondolkodás műhelye)

A résztvevők felkészítésében képek leírásának, elmesélésének módszerét használták, amely módszerrel a tanulási nehézségekkel küzdő, illetve írástudatlan személyek esetében is igen jó eredményeket lehet elérni. A képek, fotók megjelenítéséhez a komputert hívták segítségül. A trénernek szerepe lényegében az volt, hogy a résztvevőkkel megismertessék a komputer használatának alapjait, segítséget nyújtsanak az olvasásban, illetve végig a képzés folyamán.

Elemzés készült az írni-olvasni nem tudó résztvevők gondolkodási, információ feldolgozási képességéről és arról, hogy a komputer használatában milyen szintre fejleszthetők. Más oldalról pedig azt vizsgálták, hogy milyen az elvégzendő feladathoz való hozzáállásuk, vagyis milyen a tanulási helyzetekben tanúsított magatartásuk általában. A képzési alkalmak mindig azonos rituálé szerint zajlottak: kézfogás érkezéskor, rövid kerekasztal megbeszélés az elvégzendő feladatokról, illetve részletes személyre szóló utasítások. Ezt követően az önállóbbak egyedül kezdhették el a munkát, a képzők pedig azokat támogatták, akik segítségre szorultak. A szünetet is átgondoltan időzítették, a foglalkozás végén pedig a tréner röviden összegezte az elvégzetteket, majd a gépek leállítására kérte a résztvevőket. Búcsúzáskor a kézfogás rituáléját a

képzők a résztvevők biztatására használták. A képzés fontos jellemzője, hogy egyszerre nyújtott nagyon komoly érzelmi és intellektuális támogatást. Hatása különösen a képességek fejlődésén és az önbizalom növekedésén volt mérhető. Többen közülük arra készültek, hogy normál munkahelyet keresnek, illetve, hogy szakképesítést szereznek. A képzés alapkonceptiója az ARL-től származik, amelynek gyakorlatba ültetésével a képzők elsősorban a verbalizációt és a képességek aktivizálását támogatták. Ez a fajta közvetítő szerep az alapos szakmai felkészültségen kívül a személyiség alapos ismeretét is megkívánja.

A képzés hatékonyságát mutatja, hogy végül többen is kaptak gyakornoki állást normál cégnél, illetve szereztek szakképesítést. Jelentős mértékben nőtt az önállóság és az egyéni készségek, képességek jobban tudatosultak bennük. Mindannyian aktívan részt tudtak venni a képzés valamennyi szakaszában, a fotók segítségével könnyebben tudták kifejezni magukat és megmutatni képességeiket. Előrelépést jelentett a kortársakkal szervezett találkozás és az is, hogy prezentációknak sikere volt. Az alkalmazott módszer abban innovatív, hogy elsősorban a problémamegoldásra épít, és csak csekély mértékben az ismeretszerzésre.

Formális értékelés a képzésen nem volt, csupán informális, mégpedig az elért eredmények alapján. Itt jegyezzük meg, hogy a formális értékelés komolyt stresszel jár, és gyakran kellemetlen helyzeteket teremt, ami nemhogy növelné az önbizalmat, de az önbizalom csökkenését eredményezi, vagyis kontraproduktív.

Kapcsolat :
Collectif ARL
6 rue des Rémoisseurs
44190 CLISSON

Az ARL / ASLOS bevezető tréningje fiatalok számára

a munkába állás megkönnyítésére (2006. január – 2007. június)

Fiatalok két korosztálya számára szervezték a képzést. A 18-20 év közöttiek lakásokban szállásolták el. A 16-18 év közöttiek az EMI (oktatási és egészségügyi intézmény) épületében laktak, és még éppen csak ismerkedtek a különféle szakmákkal. 10 fős csoportokban vettek részt a Greta (képző intézmény) heti fél napos foglalkozásain. A csoportok felváltva vettek részt kommunikációs készséget és logikát fejlesztő műhelyeken. A tananyagot és a képzési módszert az ARL/ARLOS fejlesztette ki.

A logika-műhelyek a mértani, illetve a matematikai gondolkodás fejlesztését célozták, mégpedig a későbbi szakmai hasznosulás reményében. A matematikai logika ismeri a kombinatorikát, a sorozatokat, a kategorizációt, és olyan speciális alkalmazásokat, mint például a halmazok, vagy az arányok.

A mértani gondolkodáshoz ismerni kell a vízszintes, a függőleges és a térfogat fogalmát, a helymeghatározást valamint a műszaki rajz egyéb speciális fogalmait.

A szoftver-ismereti műhelyben teret adtak az egyéni kibontakozásnak, és ez azok számára is hasznos volt, akik csak most kezdtek ismerkedni a komputerrel. Leginkább a tanuláshoz kapcsolódó készségek fejlesztésén volt a hangsúly annak érdekében, hogy az ARL-képzés elvégzését követően a fiatalok szakmai képzésbe való bekapcsolódását megkönnyítsék. Így a memória, a vizuális koncentrációs készség és a térérzékelés fejlesztése kiemelt fontossággal bírt.

A képzés sikere egyben a fenntarthatóság záloga is. Minden biztosított az önmegvalósításhoz, a csapatszellem működéséhez, és komoly technikai sikerek eléréséhez: támogató háttér, nyugodt, jól szervezett munkakörülmények, önállóság, hibák elfogadása, együttműködés, tapasztalatok megosztása, verbális kommunikáció.

Az a folyamat, amelyben a gondolatok szavakká válnak a tanulást alapozza meg. A gondolatok szavakkal történő kifejezésével a gondolatok strukturálódnak, és a beszédkészség mellett javul az íráskészség is. A módszer kedvező fogadtatásra talált a tanulók körében, amit jól mutat az aktív részvétel és az önbizalom növekedése. A képzés során sor került a kognitív képességek mérésére, mégpedig a 18-20 évesek csoportjában. A mérések elvégzéséhez az EVAL3 szoftvert használták. Tanulás közben elsősorban matematikai, nyelvi kompetenciát és általános értelemben vett tanulási képességeket vizsgáltak. A módszer innovatív jellege abban áll, hogy a képességfejlesztés saját magunk által bejárható útját is keresi, vagyis azt, hogyan fejleszthetjük saját képességeinket.

Kapcsolat :

Collectif ARL
6 rue des Rémouleurs
44190 CLISSON
contact@arl-collectif.org

Logikai képességek fejlesztése Réunion szigetén

Tréning, amelyben gondolkodni tanítanak. Új eszköz tanulási nehézségekkel küzdők számára.

A katonai szolgálat negyedik egysége különleges tengerentúli egység. Olyan 18 és 26 év között fiatalok részére nyújt közel 12 hónapig tartó katonai kiképzést, akiknek semmilyen képesítésük sincs. A modulnak létezik 36 és 40 órás változata. Ezeket 3-4 hónapos képzésekhez tervezték.

A képzés gyors bemutatkozással kezdődik, amit kérdések segítenek. Mindenki elmesél valamit a személyiségéből, és teszi ezt gyakran humorral fűszerezve. Ezt követően ötletelés kezdődik olyan fogalmakról, mint workshop, gondolkodás, logika. Ennek során méri fel, hogy kinek, milyen fejlesztésre van szüksége. Az oktató és a képzés résztvevői közösen dolgoznak fel egy-egy témát, miközben az oktató folyamatosan figyel és értékeli. Ennek során felméri a csoport számára fejlesztendő területeket és összeállítja a képzést a számunka legmegfelelőbb módon. A képzés az alábbi részekből áll: közös olvasás a kulcsszavak kijelölésére; gondolkodás, gondolatok strukturálása egyénileg; kreol és francia nyelvű források közös feldolgozása; transzfer (a valódi világ felé); saját értékelés (hozzáállás és magatartás). A képzés résztvevői megtanulják, hogy hogyan gyűjtsenek és dolgozzanak fel információkat. A képzés végére képesekké válnak arra, hogy átlássanak és megoldjanak egy szituációt, ami tehát több annál, mintha egyszerűen csak tárolnák az információt róla. Ennek következtében a hatás tartós: a problémamegoldást tanulják meg.

A képzés hatékonysága nem vitatható, ha figyelembe vesszük a hatásokat és azt, hogy

képesekké válnak a logikus gondolkodás kategóriáit a hétköznapi életben is használni.

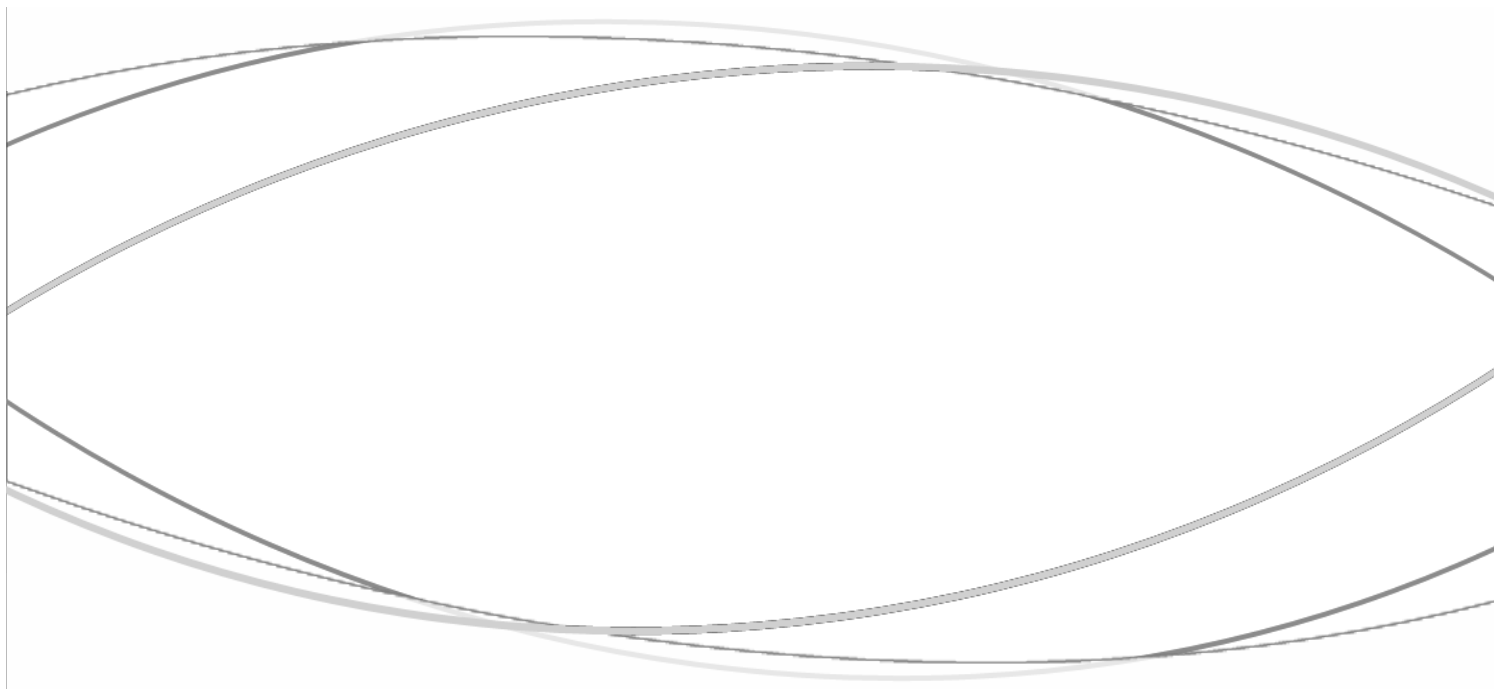

Az aktív részvétel is alapvető fontosságú ezeknél a workshopoknál. Ez azt jelenti, hogy a problémákkal szituációkban találkozunk, és fokozatosan fejlődik ki bennünk az asszimiláció és az akkomodáció képessége. Aktívan részesei annak a folyamatnak, amelyben saját gondolkodási sémák alakulnak ki. A képzés tanulóközpontú, a főszerep tehát a tanulóé. Rajta áll, hogy gazdagítja-e tudását, illetve megszilárdítja-e azt. Ez a tanítás tradicionális módjától merőben eltérő, a résztvevők számára teljesen új megközelítés. A résztvevők minden alkalommal értékelik hozzáállásukat és magatartásukat az adott napon bemutatott szituációval kapcsolatban. Az értékelés egy felügyelő jelenlétében zajlik. A számokkal mérhető fejlődés paraméterei hozzáférhetőek a tanuló számára. A minőségi vonatkozásokról pedig a képző külön-külön konzultál minden tanulóval, így az erősítendő pontokról és a későbbi szakmai képzésbe történő bekapcsolódást érintő kérdésekről.

Kapcsolat : Logique et Communication

Baie Roses H9
134 rue Babet
97410 Saint-Pierre
geneserre@gmail.com

Magyarország

Megtanulni tanulni sohasem késő

Alapkészségfejlesztés és felnőtt tanulói interjúk

„Ennyi idő után rengeteget felejt az ember és nem is érzi magát képesnek arra, hogy akármilyen tanfolyamot elvégezzen.”

„Szerintem itt nagyon sok embernek nincs önbizalma.”

„Az embernek az önbizalomhoz sok pici dolog is elég, hogy nőjön mindig egy kicsit az önbizalma.”

„Több ilyen kurzusnak kellene lenni, hogy az ember mindig akarjon csinálni valamit és tovább akarjon lépni.”

A fenti mondatokat felnőtt tanulókkal készített interjúkból idéztük. A 11 perces filmben halmozottan hátrányos helyzetű kistérségben élő felnőttek beszélnek önbizalomról, a tanulás újraindításáról, mégpedig a Bihari Népfőiskola alapkészség fejlesztő tréningje kapcsán. A filmben felnőttképzők is megszólalnak. Ez a program az Európai Unió által elismert nyolc kulcskompetencia mindegyikét fejleszti.

A programnak létezik egy 140 órás és egy 210 órás változata és igen hatékony olyan felnőtteknél, akik évek, évtizedek óta nem vettek részt képzésben, illetve olyanoknál, akiknek kizárólag kudarcélménye maradt az iskolában töltött évekről.

A modulok gyakorlat orientáltak és kis csoportokban használandók. Lényeges, hogy a képzésben részt vevő felnőttek élet- és munkatapasztalataira építenek, ami komoly erősség az önbizalom fejlesztésben.

A modulok külön-külön is használhatók, de együtt felerősítik egymás hatását a személyiségfejlesztésben. A képzés iskolázottságtól függetlenül fejleszti a kommunikációs készséget, az önismeretet, a konfliktuskezelő készséget, a kezdeményező-készséget és növeli az önbizalmat. Miközben csökken a képzés résztvevőinek kompetencia-deficitje, jelentősen javul a tanulási képesség, vagyis hatékonyan készít fel a tanulás folytatására, például szakmai képzésbe történő bekapcsolódásra.

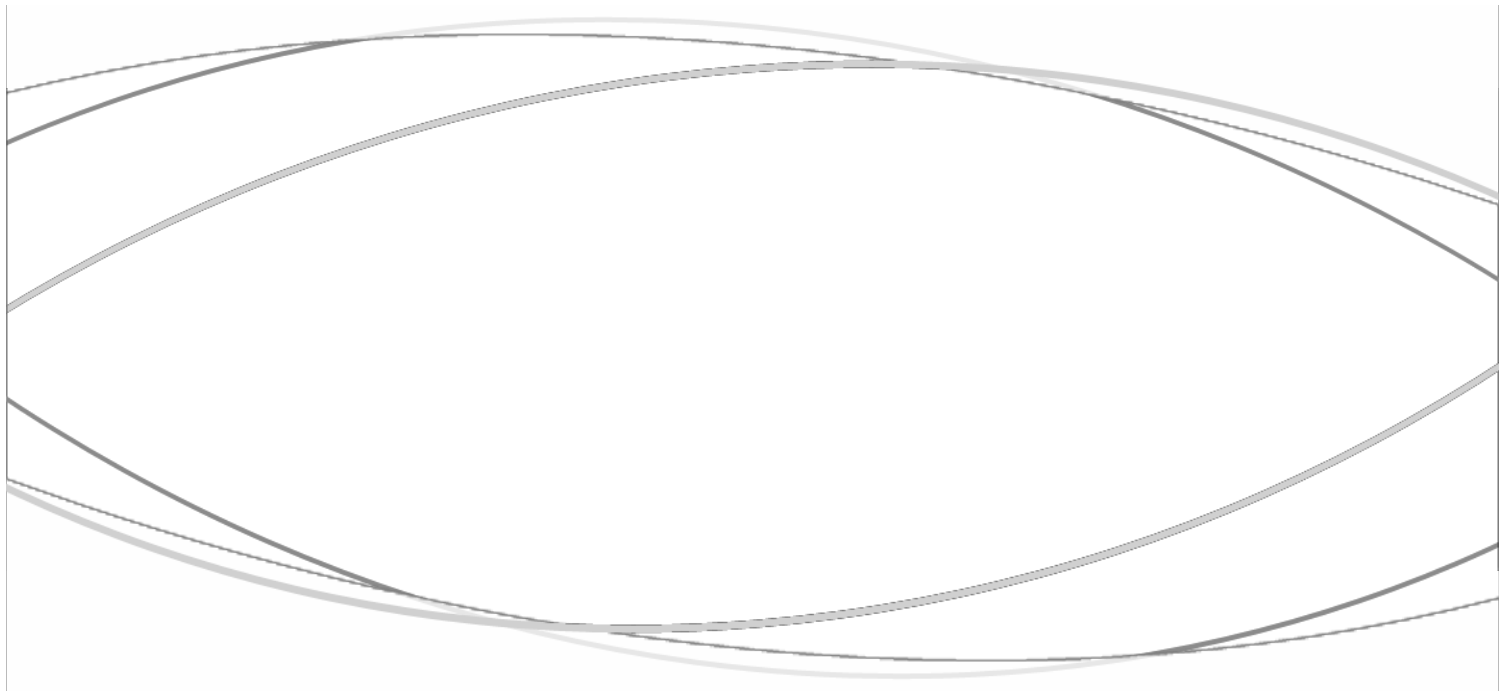
Kapcsolat:

Bihari Népfőiskola
4100 Berettyóújfalu
Oláh Zs. u. 3/a
www.biharinepfiskola.hu

A film, amelyre hivatkoztunk, angol felirattal elérhető a YouTube-on:

https://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=Xm_cHADqTfA

Lengyelország

Kreativitás a kommunikációban

A Kreatív Kommunikáció elnevezésű társaság (Creative Communication Cluster) cégeket és civil szervezeteket tömörít. Működésének lényege, hogy a formális gondolkodás módszereit használja a fejlesztésben. A társaság 2011 májusában az Ecorys Poland tanácsadó cég kezdeményezésére jött létre az erőforrások és lehetőségek jobb kihasználására.

A kommunikáció, a marketing és a kultúra területén működő cégek és civil szervezetek összefogásával új platform jött létre az együttműködésben rejlő szinergia, valamint új ötletek megszületésének támogatására. Fontos szempont a potenciális piacok és új vásárlók elérése mellett a hatékonyság fokozása és a jövedelmezőség javítása is. A tagok közé reklám és PR ügynökségek, kutató- és médiacégek, valamint a civil szektor szervezetei is bekerültek. Konzorciumként nagy közbeszerzési eljárásokat és kormányzati, illetve uniós támogatásokat nyernek el.

A tömörülés a közigazgatásban dolgozók oktatásában és képzésében is részt vállal, felhasználva a már bevált gyakorlatok tapasztalatait.

Együttműködést teremt olyan kreatív iparágakban tevékenykedő cégek és inézmények között, amelyek készek nem hagyományos tanulási módszerek alkalmazására is (ld. formális gondolkodás). Elsődlegesen a lengyel kreatív ipar fejlődését befolyásolni képes hagyományos és újszerű projektek megvalósítása, valamint technológiai, szervezeti újítások elősegítése a cél.

Néhány a legfontosabb tevékenységek közül:

- a legjobb megoldások kidolgozása a kampányok hatékonyságának fokozása érdekében a közigazgatásban dolgozók számára
- oktatási segédeszközök kifejlesztése a formális gondolkodás fejlesztésére a marketing és kommunikáció területén
- tudás- és tapasztalatcsere lehetőségének megteremtése az állami és privát szektor szereplői számára

Az együttműködő partnerek elkészítették a "Kreatív Együttműködések Lengyelországban" című jelentést, amely a már létező partnerségeket ismerteti, de meghatározza azon területeket is, amelyek a társulások fejlődése szempontjából a legnagyobb jelentőséggel bírnak.

Kapcsolat:

www.danmar-computers.com.pl

danmar@danmar-computers.com.pl

DANMAR COMPUTERS

Kreativitás és vezetői képességek

A FEPIC projekt legfontosabb kulcsszavai a kreativitás és a vezetői képességek. Ezekre koncentráltan jelöli meg az alulról építkező fejlesztés irányait és fázisait az egyén szakmai

kapacitásának kibontásához. Kreatív gondolkodás és logikus gondolkodás együttes fejlesztése a versenyképesség növekedését célozza. A projekt vezető pozícióban lévő sikeres nőket állít a középpontba. Ők modellként is szolgálnak azon egyetemisták és fiatal mérnöknők számára, akikkel egyébként a projekt megvalósítása során kapcsolatba is kerülnek.

A projekt 2008 októberében indult és 2010 novemberében zárult. A projekten dolgozó partnerek igen változatos forrásokat használtak miközben anyagokat gyűjtöttek a kreativitás és logikus gondolkodás szerepéről az innovációban és a vezetői készségek fejlődésében. A 2009-ben Bolognában megrendezett workshop egy online oktatócsomag kifejlesztésének első állomását jelentette.

Ez az eszköz észt, német, magyar, olasz, máltai, lengyel, svéd és angol egyetemek, cégek és szervezetek együttműködéséből született meg. A partnerintézmények száma összesen 20 volt. Aktív szerep jutott benne 63 fiatal diáklánynak, akiket bevontak a projekt megvalósításának valamennyi fázisába. Ők ott voltak mindenütt: az anyaggyűjtéstől kezdve egészen a projekt eredményeinek terjesztéséig.

A FEPIC projekt hangsúlyozza a kreativitás, a vezetői képességek és a logikus gondolkodás fejlesztésének szerepét akkor, ha változtatni akarunk a nők magas pozíciókban kimutatható alulreprézentságán.

A FEPIC projekt célja az volt, hogy felhívja a figyelmet arra, hogy milyen fontos lenne a női felsővezetők számának növelése, illetve a növekedés lehetőségének megteremtése. A projekt a nemek közötti egyenlőség és a nemzetközi szinten egyesített szakértelem mellett tette le a voksot azzal, hogy az online oktatócsomagot kifejlesztette.

A projekt elsősorban a képzés és a szakmai előremenetel szempontjából vizsgálja a nemek közötti egyenlőség kérdését.

Hatékony képességfejlesztéssel, a képességek megerősítésével helyzetbe tudott hozni mérnöknőket, segítette átlépni azokon az akadályokon, amelyek a magas pozícióba jutást gátolták. Az online oktatócsomag tehát kifejezetten nők számára készült és elsősorban a logikai gondolkodás fejlesztésével támogatja a kreativitást, az innovációt és ezzel párhuzamosan a vezetői képességeket is megerősíti.

A projektben részt vevő női vezetők sikereit, de nehéz pillanatait is felidézi az a kiadvány, amit a nemzetközi partnerség állított össze.

A kifejlesztett oktatócsomag hatékony, kiválóan megfelel a célnak és széles körben elterjedt, mindez a fenntarthatóság záloga is egyben.

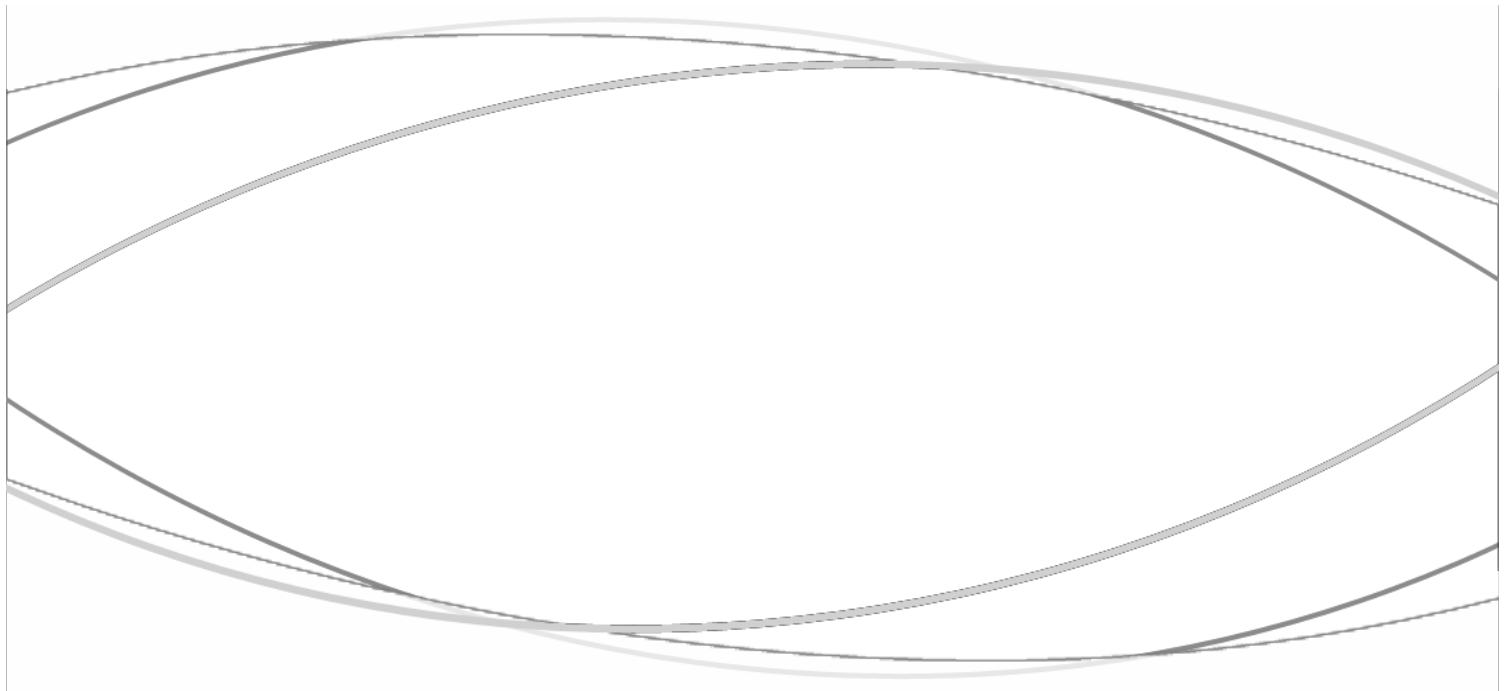
Kapcsolat:

Danmar Computer

www.danmar-computer.com.pl

damnar@damnar-computer.com.pl

Portugália

Tanulási objektumok és problémaalapú tanulás

Logikai készségek fejlesztése : modern technológia és praktikus eszközök a szakképzésben

Kontextus

A szakképzés feladata, hogy felkészítsen a folyamatosan változó világ kihívásaira, képessé tegyen a változások társadalomra és munkaerőpiacra gyakorolt hatásaihoz történő minél gyorsabb alkalmazkodásra. Újabb és újabb ismeretek, készségek, kompetenciák megszerzésével nő egy fenntarthatóbb és befogadóbb Európa létrejöttének esélye. A **digitális kompetencia** fejlesztése alapvető fontosságú a munkahely megtartásában, ahogyan az álláskeresésben is (Bruges-i közlemény, 2010). Ennek megfelelően a szakképzésben olyan képzési módszereket kell alkalmazni, amelyek építenek a modern informatikai eszközök használatára és támogatják az aktív részvételt.

Alapkoncepció

A tanulási objektumok (learning objects = LO) fogalmát az e-learning használja, olyan dinamikus, interaktív, digitális elemi tanulásegységek jelölére, amelyek többféle módon szervezhetők és ezért később újra felhasználhatók.

Problémaalapú tanulás (problem-based learning = PLB) a módszer lényege, hogy ahogy a tanuló konfrontálódik problémával, dönt a lehetséges megoldásokról, végül kiválasztja azok közül a legjobbat. A problémaalapú tanulás tehát mindig életszerű, kumulatív, integrált, aktív, együttműködő és reflektáló.

Jó gyakorlat

Olyan innovatív módszert ajánlunk, amely logikai és digitális készségeket fejleszt úgy, hogy kombinálja a tanulási objektumokat (LO) és a problémaalapú tanulást (PLB). A logikus (formális) gondolkodás előzetesen megszerzett tudás és tapasztalat alapján jut érvényes következtetéshez, eközben ok-okozati

összefüggést vizsgál.

Kontextus, stratégia, értékelés : A "kontextus"-ban a tanulás céljával összhangban jelenik meg a probléma. A tanulóknak a korábban megszerzett ismeretekre és tapasztalatokra kell támaszkodniuk, hogy megértsék a kihívást.

A következő szakaszban ("stratégia"), a diákokat arra kérjük, hogy jelöljék meg a lehetséges utakat a probléma megoldásához informatikai eszközök segítségével, majd válasszák ki a legmegfelelőbbet a tanulási objektumok közül. A harmadik szakaszban ("értékelés") a diákok online adják meg a konklúziót. A tanulási objektumok által felkínált problémamegoldási helyzetben a tanulók aktív részvétele biztosított. Az egyénre szabott tanulási folyamatban a felelősséggel együtt nő a hatékonyság is, és fejlődik a reakciókészség, amire a majdani munkavállalónak nagy szüksége lesz a változó munkakörnyezetben.

Értékelés

Erősségek: az online tananyag feldolgozásához, bemutatásához használt különböző szoftverek hozzáférhetősége és elérhetősége biztosított, ezek rutinos használata megszerezhető.

Gyenge pont: a tanárok között akadnak olyanok, akik nem szívesen használnak informatikai eszközöket a tanteremben.

Miközben arról beszélünk, hogy a folyamatosan fejlődő technológia mennyi új lehetőséget kínál, és ezek egyre könnyebben, egyre több ember számára hozzáférhetőek, meg kell említenünk azt is, hogy a pénzforrások apadása és az oktatáspolitikai gyakori irányváltása korlátot jelenthet a fejlődésben.

Praktikus példa

Kontextus: fiatalok elérése modern ICT eszközök segítségével az Oktatási Minisztérium által meghirdetett iskolai egészség program keretében az alábbi témakörökben: helyes táplálkozás, szájhigiénia, testmozgás. **Stratégia**: a tanulók lehetséges válaszokat, megoldásokat keresnek a problémákra ICT eszközök segítségével. **Értékelés**: a következtetések bemutatása és megosztása honlapokon, PowerPoint prezentációkkal, online játékokkal stb.

Kapcsolat:

<http://www.ipiaget.org>
amonteiro@gaia.ipiaget.org
 Instituto Piaget, Angélica Monteiro

Tanulóközpontú “csinálva tanulás”

Kontextus

Egy Mozambikban és Cape Verdén megvalósított fejlesztési projektben digitális eszközök használatával vettük fel a szegénység elleni harcot. Az elmaradottságot, a lakosság jelentős részének hátrányos helyzetét jól jellemzi, hogy nincs szervezett közoktatás, nincs munka, nincs közegészségügyi ellátás, nincs társadalombiztosítás, sem élelmiszerbiztonság. A gazdaságban működő folyamatok teljesen ellenőrizetlenek és ezért kiszámíthatatlanok is. Az emberek legfőképp szájról-szájra terjedő hírekől szerzik ismereteiket. Tapasztalatokat, történeteket, munkaeszközöket osztanak meg egymással, és a problémákat is igyekeznek közösen megoldani. Az alábbiakban ismertett módszer teljes egészében erre a gyakorlatra épít, miközben beszéd- és íráskészséget, vagyis az anyanyelvi kommunikációt fejleszti.

A módszer

A Mozambikban tartott tréning tematikáját a nemek közötti egyenlőség és a HIV/AIDS fertőzés adta, fókuszban ez utóbbival.

HIV/AIDS fertőzéssel kapcsolatos ismeretszerzésre invitáltuk az előzetesen kiválasztott tanulókat, azzal a megjegyzéssel, hogy a képzési tartalmat, vagyis a tananyagot ők maguk fogják összeállítani. Ezzel az volt a célunk, hogy 1. hatékonyabban bevonjuk őket a képzésbe valamint, hogy felelősséget érezzenek a közös munka végtermékét illetően; 2. képessé váljanak majd informálisan, vagy frissen képzett trénerként arra, hogy saját közösségük oktatóivá váljanak. Érdekes volt megfigyelni, hogy minden, amit létrehoztak milyen szorosan kapcsolódott saját kultúrájukhoz. Nyilvánvaló, hogy ez azt is jelenti, hogy más közeg (kivülállók, külföldiek) számára az előadott táncok, dramatizált jelenetek és versek megértése nem lehet teljeskörű. A videóra rögzített anyagok használata Cape Verdén épp ezért nem is volt annyira sikeres, mint Mozambikban.

Értékelés

Sikerült a képzés résztvevőit felkészíteni arra a szerepre, amit valóban nagy lelkesedéssel fogadtak és töltöttek be. Szívesen adták tovább az elsajátított ismereteket közvetlen környezetükben, így rokonoknak, ismerősöknek, fiataloknak és idősebbeknek egyaránt, de ugyanígy a környező települések lakói számára is.

A módszer legfőbb korlátját időigényessége jelenti, mivel nem kifejezetten a tudás átadását, hanem annak inkább csak felfedezését célozza, és teszi ezt olyanok körében, akik számára ez idegen. Természetesen sok múlik a résztvevők motivációján és azon, hogy mennyire mélyülnek el a felfedezésben. Előny viszont, hogy a módszer bármely más képzési tematikára könnyen átültethető.

Gyakorlati példa

Életből kiragadott példát választottak a résztvevők a HIV/AIDS fertőzés kapcsán. Fontos tudni, hogy ezekben a közösségekben az óvszer használata egyáltalán nem elfogadott, sőt sok helyütt kifejezetten tiltott. Széleskörben elterjedt az a hiedelem miszerint a HIV vírus az óvszer belsejében található, és így nem megvéd a fertőzéstől, hanem épp ellenkezőleg, terjeszti azt. A képzésen arra kérik a résztvevőket, hogy maguk fogalmazzák meg a korrekt üzenetet, amit azután építsenek be egy dramatizált jelenetbe. A téves üzenetet hatástalanítani kell tehát, felülírni a helyes üzenettel. A jelenettel, amelyben egymást követően hangzik el a téves és a helyes üzenet, cáfolják az előbbit és terjesztik ez utóbbit.

Kapcsolat:

<http://www.ipiaget.org>

ibronze@ipiaget.org

Instituto Piaget

José Carlos Bronze

Élettörténeti módszer alkalmazása a szakképzésben

Logikai készségek fejlesztése konstruktivista megközelítésben

Kontextus

A Portugáliában 2000-ben indított szakmai képzések elsődleges célja a felnőtt lakosság képzettségi szintjének emelése volt. Az akkor bevezetett metodológia szakított a hagyományos iskolai gyakorlattal, vagyis az ismeretanyag tantárgyak szerinti bontásával és a megfelelő képességek megszerzését, illetve azok fejlesztését helyezte a középpontba, ehhez pedig az élettörténeti módszert használta. Feldolgozásra többek között az alábbi témaköröket ajánlotta: egészség, fogyasztás, demokrácia, környezet, közlekedésbiztonság, szövetkezetek stb. A képzési folyamatban fontos szerep jutott a logika használatának, a deduktív és induktív gondolkodásnak, amely a korábban megszerzett tudásra és tapasztalatra támaszkodva tár fel ok-okozati összefüggéseket és jut konklúzióhoz.

Alapelvek

Konstruktivista megközelítésben a tanulás nem csupán kulturális, hanem közösségi tevékenység is, amelynek során a tanuló a korábban megszerzett tudás és az új tanulási tapasztalatok kölcsönhatásából építkezve szerez új ismereteket.

A módszer

Az élettörténeti módszer a tanuló saját élettapasztalatait használja. Az élet legkülönbözőbb területeiről származó tapasztalatok kibontására, feldolgozására épít, miközben meghatározott kulcskompetenciákat fejleszt.

A módszer konkrét, ismerős szituációból indul ki, hogy azután absztrakcióval általánosításhoz jusson. Eközben különböző kompetencia területekhez tartozó készségek megszerzése, illetve fejlesztése válik lehetővé. Az élettörténetek egyfajta szövetté állnak össze, amelyen a képzés elemei és a különböző kompetencia területek összekapcsolódnak, de ugyanígy a különböző kompetenciaterületek is kapcsolódnak egymáshoz. A fejlesztés leginkább az alábbi négy kompetencia területet érinti : anyanyelvi kommunikáció; információ és kommunikációs technológia (ICT); matematika; aktív állampolgárság és foglalkoztathatóság.

Az tanulócsoporthoz minden tagja részt vesz a témakör kiválasztásában és a feldolgozás, a különböző tevékenységek megtervezésében. A megcélzott kompetencia területekhez tartozó képességeket a feldolgozás során szerzik meg a tanulók.

Értékelés

Az élettörténetimódszer fejleszti az önállóságot, a kapcsolódó tevékenységek összessége pedig az önismeretet. Fejleszti az interperszonális kompetenciákat (csapatban dolgozni tudás képességének megszerzése, illetve fejlesztése) és növeli az önbecsülést, javítja az önfogadás képességét. A tanuló számára komoly megerősítést jelent, amikor mások értékelik, elismerik a tudást, amit élete során szerzett és az is, hogy olyan dolgokról tanul, amiről korábban esetleg semmit sem tudott. Jelentősen megnő azoknak a száma, akik ilyen típusú képzést követően folytatják a tanulást, például szakirányú képzésben. Mindenképp hangsúlyozni kell azonban, hogy ez a módszer kizárólag kis csoportokban működőképes. Megemlítendő az is, hogy vannak olyan tanulók, akik nem szívesen avatnak be másokat magánéletük részleteibe, és kényelmetlenül érzik magukat, ha az életükről kell mesélniük. Esetükben ez a fejlődés korlátját jelentheti.

Az élettörténeti módszer tanulóközpontú, méghozzá a tanuló gazdasági, társadalmi helyzete által meghatározott egyéni kerettel. A módszer könnyen adaptálható.

Gyakorlati példa

A kiválasztott témakör lehet például az *egészséges táplálkozás*, a fejlesztéssel megcélzott kompetencia terület pedig a matematika. A fogyasztásra javasolt ételtípusok körcikkelyekben történő ábrázolása, vagy az étrendi piramis megrajzolása a geometriai képességeket, a térlátást fejleszti. Ehhez hasonlóan, a testszír mérése közben fejlődik a számolási készség. Információs és kommunikációs technológiai képességek fejlődnek azzal, ha az egészséges táplálkozás témakörében PowerPoint prezentációt készítenek tanulók, amelyet más iskolákban bemutatva fejlődik az anyanyelvi kommunikáció, illetve fejlődnek az állampolgári kompetenciák.

Kapcsolat:

<http://www.ipiaget.org>

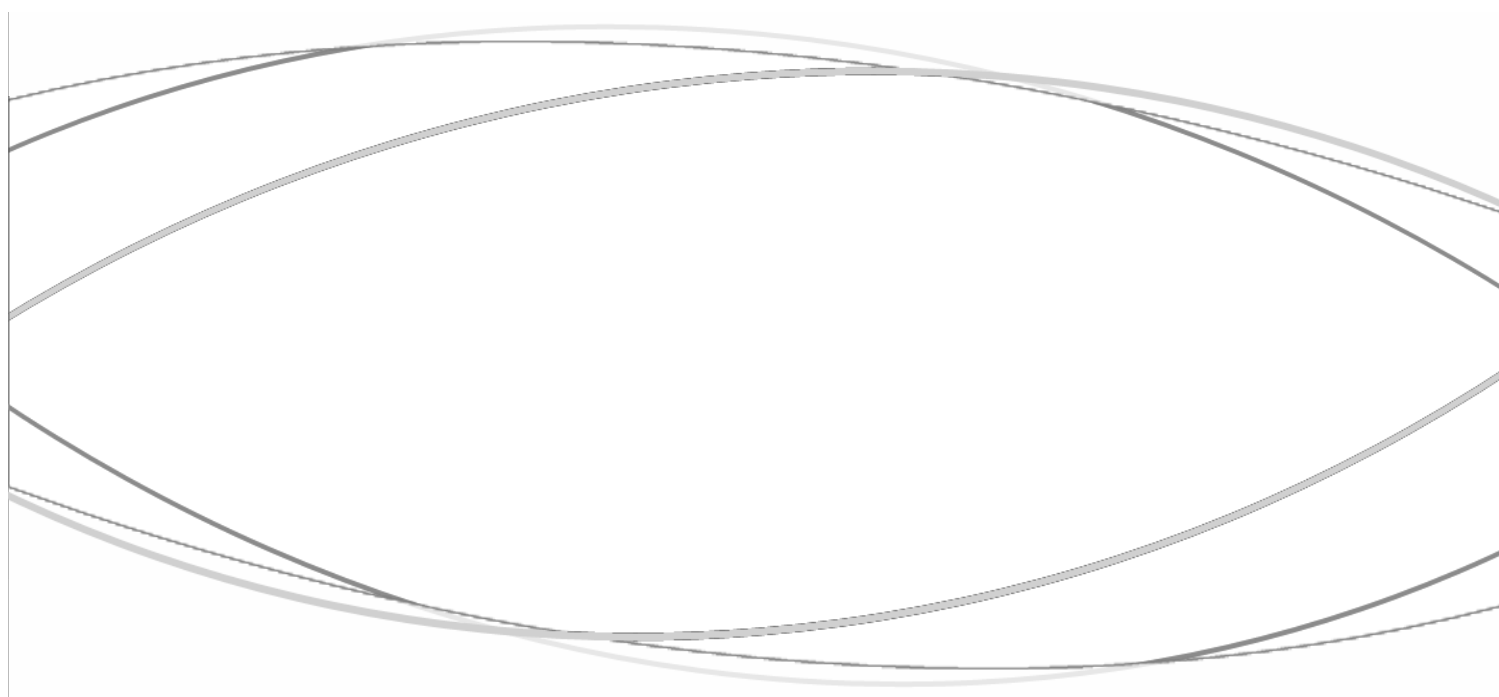
[sfernandes@gaia.ipi](mailto:sfernandes@gaia.ipiaget.org)

[aget.org](mailto:sfernandes@gaia.ipiaget.org)

Instituto Piaget
Sílvia Fernandes

Törökország

Kultúrházak Amasyában

Kultúra, kézművesség, élethosszig tartó tanulás, pszichológia

A KADHIM oktatási központ kultúrházakat hozott létre Amasyában a felnőttképzés erősítésére illetve közösségfejlesztési céllal. A kultúrházak létrehozásának alapgondolata, tevékenysége több szálon is kapcsolódik Jean Piaget tanulásmélettudományához.

Piaget szerint az intelligencia fejlődése, a biológiai mechanizmusok adaptációjának a meghosszabbítása. Az intelligencia képezi egy felsőbbrendű formáját az új, problematikus helyzetekben való optimális, hatékony adaptációnak, a tapasztalatok újrastrukturálódása révén. Piaget tanulási koncepciója az ismeretek változásáról szól, de felfogható úgy, mint "egy olyan konstrukció, amelyben a már meglévő és az új ismeretek szétválaszthatatlan módon egyesülnek".

A KADHIM által Amasyában létrehozott kultúrházak az élethosszig tartó tanulás sikertörténetének számítanak Törökországban a felnőttképzés intézményesítésében. A kultúrházak koncepciója viszonylag újnak és innovatívnak számít Törökországban. Az első kultúrházat Amasyában 2010-ben hozták létre. Jelenleg öt ház működik, amelyekben közel 600 nő vesz részt különböző képzéseken. A kultúrházak városi irányítás alatt működnek, és változatos kézműves képzéseket szerveznek a helyi felnőtt lakosság számára.

A nők ingyen vehetnek részt a foglalkozásokon, és az előállított termékek értékesítéséből még fizetést is kapnak.

Az intézmény közösségfejlesztő szerepe sem jelentéktelen: olyan háziasszonyokból épít közösséget, akik korábban alig vettek részt a helyi közösség életében. A foglalkozások fejlesztik a gondolkodást, a tanulási képességeket. A képzések résztvevői ügyesebbekké válnak a társas érintkezésben, bátrabbakká a kommunikációban. Nő az önbizalmuk azáltal is, hogy a gazdaság részeseivé válnak: szükség van a munkájukra, eladható termékeket állítanak elő. Így a kultúrházak működésének a felnőttképzésen és a közösségépítésen keresztül a térségfejlesztésben is látható eredményei vannak.

Kapcsolat:

MELTEM YILMAZ 2012

AMASYA CULTURE HOUSES

AMASYA TURKEY

www.amasyabelediyesi.com.tr

Török Népi Kórus

az Atakum Kultúrközpontban

Az ember gondolkodó, társas lény. Viselkedését jelentős részben testi, kognitív és érzelmi folyamatok szabályozzák. Ettől vagyunk különlegesen. A zenetanulás, kiváltképp a kórusban éneklés fontos szerepet játszik a személyiségfejlődésben. Fontos, mert önbizalmat ad, miközben közösséget épít.

A zenetanulás fejleszti az érzelmi intelligenciát, de hat a kognitív képességekre is, így fejleszti például a matematikai és logikai gondolkodást.

Az Atakum Kultúrközpont, amely Samsunban 2007. óta működik, elsősorban a városlakók igényeit elégíti ki. Képzést szervez analfabéták számára, de fogadja az angolul tanulni vágyókat, vagy azokat, akik más népek táncait, zenéjét szeretnék megismerni.

A központban működő Török Népi Kórus 58 tagot számlál és évi két koncertet ad, de tagjai gyakran szólistaként is fellépnek. A heti két próba alkalmával karmesterük hangképzést és kottaolvasást is tanít. Tagja lehet a kórusnak bárki, aki tehetséges és részt vesz egy rövid meghallgatáson, ahol zenei hallását mérik fel. A kóruséneklés a tanulás hatékony és egyik leggazdaságosabb formája. Bárhol alakulhat kórus és az eredmények már viszonylag rövid időn belül érzékelhetők. Terjesztése egyszerű, mivel a zenei nyelv univerzális.

A Samsunban működő kórus tagjai folyamatosan képzik magukat, ugyanakkor fellépéseikkel közönségük épülését is szolgálják.

Kapcsolat:

Atakum Belediyesi/Samsun/TURKEY
<http://www.atakum.bel.tr/>

